

Бизнес и финанси

Икономически обзор

- 2021 г.: Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности
- 2022 г.: Актуализирана макроикономическа прогноза

Финанси и осигуряване

- 2021 г.: Годишен финансов отчет
- 2022 г.: Актуално – данъчно и осигурително законодателство, финансова подкрепа за бизнеса по мярката „60/40“

Полезна информация

- Предстоящи срокове по ЗКПО, ЗДДФЛ и ЗМДТ
- Смяна на бандероли

Бизнес и финанси

Уважаеми колеги,

Имаме удоволствието да Ви представим първия брой на е-бюлетин „Бизнес и финанси“ с периодичност на всеки три месеца.

Целите, които си поставяме са кооперативните организации своевременно да бъдат информирани за актуалните бизнес показатели, предопределящи икономическата среда на работа и специфичните особености по прилагане на счетоводни, данъчни и осигурителни регламенти. Основните рубрики, които ще поддържаме са:

- Статистически данни за базови макроикономически показатели, както и тенденции в основните кооперативни стопански дейности.
- Кратък обзор на основни промени на фискалния режим и актуална данъчна и съдебна практика.
- Преглед и анализ на промени в социалното осигуряване.
- Обзор на календара и ключови дати за счетоводителя, имащи отношение към подаване на декларации и внасяне на данъци и осигуровки.

Чрез настоящия е-бюлетин ще се стараем да Ви представяме актуална и полезна информация, включително казуси от практиката.

Надяваме се е-бюлетинът да бъде Вашият надежден източник за професионални знания в тази специфична, но важна за стопанското управление сфера.

Вашите коментари и запитвания можете да изпратите на следния e-mail: coop_economics@cks.bg.

ИКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности

2021 г.: Икономическо възстановяване съпроводено с повишаваща се инфлация

4.2%

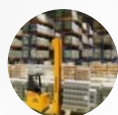
брутен вътрешен продукт

3.3%

среден индекс на потребителските цени

6.6%

хармонизиран индекс на потребителските цени към края на 2021 г.

Търговия на едро

В национален мащаб спадът в търговията на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия е незначителен 0.13%, докато в кооперативната система той е 8%.

Търговия на дребно

При търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия ръстът в национален мащаб е 8%, докато при кооперативните търговски обекти намалението е 3%.

Промишленост

В национален мащаб ръстът в сектор преработваща промишленост е 17% при 7% ръст в кооперативната система.

Селско стопанство

Кооперативното селско стопанство отчита 12% ръст, който е равен на този в национален мащаб.

Туризм

Въпреки множеството ограничения в национален мащаб обемът на реализираните приходи нараства двукратно, при 24% ръст в кооперативната система.

2022 г.: Актуализирана макроикономическа прогноза

2.6%

брутен вътрешен продукт

10.4%

среден индекс на потребителските цени

10%

хармонизиран индекс на потребителските цени към края на 2022 г.

С актуализираната макроикономическа прогноза – Пролет 2022 г. на МФ се ревизират прогнозните показатели за 2022 г. Причината е високото равнище на цените, особено на енергийните стоки, водещо до ускоряване на инфлацията в края на 2021 г. Процес, който продължава и през 2022 г., като се очаква нарастването на потребителските цени да продължи поне до третото тримесечие на 2022 г.

Новата прогноза е за намаляване ръста на БВП до 2.6% и достигане до 10% средногодишен инфлационен индекс на потребителските цени. Водещ принос за инфлацията ще имат храните, чието поскъпване се очаква да е 16.4% на годишна база. Влияние ще оказва и повишението на цените на транспортните горива – с 25.1%, услугите – с 8.1% и неенергийните нехранителни стоки – с 6%. В резултат на това средногодишната инфлация се очаква да достигне до 10.4%.

ФИНАНСИ И ОСИГУРЯВАНЕ

2021 г.: ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Процесът по годишното счетоводно приключване се финализира с изготвяне на годишен финансов отчет, определяне на данъчната печалба и еднократните данъци, подаване на годишен отчет за дейността и годишна данъчна декларация. По-важните срокове в този процес са:

НСИ: Подаване на годишен отчет за дейността (ГОД)

От **01.03. до 30.06.2022 г.**, но преди подаване на ГДД по ЗКПО.

За нефинансовите предприятия, каквито са и кооперативните организации, в зависимост от статута им (действащо предприятие, в ликвидация или несъстоятелност, без дейност или с приходи и разходи до 500 лв.) са утвърдени отделни комплекти отчетни форми.

Кооперативните организации с приходи и разходи до 500 лв. или без дейност през годината, реално могат да не представят ГОД, а само декларация по образец, която се подава в срок до 30.06.2022 г. Декларация може да не се подава, ако е подадена за някоя от предходните 2019 г. или 2020 г., и през 2021 г. не е настъпила промяна по отношение на декларираните в предходните години данни и обстоятелства.

НАП: Подаване на годишна данъчна декларация по ЗКПО и внасяне на дължимите данъци

- **от 01.03. до 30.06.2022 г. подаване на ГДД по чл. 92 от ЗКПО.** Ако в този период са установени грешки или пропуски в декларираните данни, корекцията става с подаване на нова декларация без да е необходимо уведомяване на НАП.
- **до 30.06.2022 г. внасяне на данъците, декларирани с ГДД по ЗКПО.** Това са както дължимият за внасяне или довносяне годишен корпоративен данък, така и данъкът върху разходите (представителни и социални разходи, за лично ползване или други в обхвата на чл. 204, ал. 1 от ЗКПО).

ГДД могат да не подават предприятията, които не са извършвали дейност по смисъла на Закона за счетоводството и за тях не е възникнало задължение за деклариране и внасяне на корпоративен или друг данък по ЗКПО.

При откриване след 30.06.2022 г. на счетоводна грешка свързана с подадената ГДД за 2021 г., данъчно задълженото лице може еднократно в срок до 30.09.2022 г. да коригира данъчния финансов резултат чрез подаване на нова декларация без да е необходимо да се уведомява НАП.

Търговски регистър: Оповестяване на ГФО

До 30.09.2022 г. приетият от Общото събрание годишен финансов отчет за 2021 г. се обявява в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ.

До 30.06.2022 г. кооперативните организации, които не са осъществявали дейност през 2021 година могат да подават само декларация по чл. 38, ал. 9, т. 2 от ЗСч по образец в Агенция по вписванията или по електронен път, чрез единния портал. Тази декларация не следва да се подава в случай, че за предходни години вече има подадена такава декларация и кооперациите продължават да не осъществяват дейност. При възобновяване на дейността, се съставя и подава годишен финансов отчет.

2022 Г.: ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ – ОБЗОР

Приетите в края на 2021 г. и в началото на 2022 г. промени в основни данъчни закони, имащи по-съществено значение за кооперациите, кооперативните съюзи и техните предприятия са в следните направления:

Закон за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО)

Промените в ЗКПО могат да бъдат обобщени в следните групи:

- Прецизиране на българското законодателство чрез транспониране в закона на европейските директиви.
- Промени в данък върху разходите в натура („данък уикенд“), чиято ставка се намалява от 10% на 3%. Механизмът на този данък е познат от над пет години и няма да се спираме на същността му.
- Въвеждане на преференциално третиране на ваучерите за храна до края на 2022 г.

Доколкото ваучерите за храна са една от най-широко разпространените социални придобивки за предприятията в България, по-съществените промени при тях са:

- ✓ променен е необлагаемият размер на ваучерите за храна - от 80 лв. на 200 лв. В случай, че работодателят вече е предоставил ваучери за 80 лв. на служителите си през месец януари и февруари, ще може да добави разликата от сумите към следващите месеци, напр. за месец май може да предостави 320 лв.
- ✓ разширен е обхвата на придобивките, като с тях вече могат да се заплащат битови сметки за електрическа енергия, топлинна енергия, вода и природен газ, както и да се използват за посещение на културни мероприятия по Закона за културата.

Посочените нови възможности за използване се прилагат само за ваучери от квота 2022 г. С ваучери, издадени през 2021 г. не могат да бъдат заплащани сметки за битови услуги и посещение на културни мероприятия.

Закон за данък върху добавената стойност (ЗДДС)

Тук промените могат да се определят в следните групи:

- Срокът за прилагане на намалена данъчна ставка от 9% е удължен до 31.12.2022 г. за:
  - ✓ общата туристическа услуга по смисъла на чл. 136 от ЗДДС, както и екскурзии, организирани от туроператори и агенти със случаен автобусен превоз на пътници;
  - ✓ ресторантьорски и кетъринг услуги, включително доставки на храна за вкъщи, с изключение на тези, свързани с доставка на спиртни напитки, включително когато са част от обща услуга по чл. 128 от ЗДДС;
  - ✓ доставка на книги;
  - ✓ храни, подходящи за бебета или малки деца, бебешки пелени и подобни бебешки хигиенни артикули;
  - ✓ услуги за използване на спортни съоръжения.
- Въведена е възможност за корекции на фактури и протоколи при погрешно третиране на доставка и приложена грешна данъчна ставка на ДДС. С измененията на чл. 116, ал. 6 и 7 от ЗДДС (ДВ, бр. 14/2022 г.) се дава възможност за корекция на погрешно издадени данъчни документи, при които е приложена грешна данъчна ставка на ДДС дори при влязъл в сила ревизионен акт. Пример:
  - ✓ при отказано право на данъчен кредит на получателя поради неправилно издаден документ от доставчик, същият може да се позове на това ново правило и да изиска от доставчика да коригира грешно издадената фактура;
  - ✓ корекция на пропуск за начисляване на ДДС от доставчик, установен с ревизионен акт, така че клиентът да може да ползва данъчен кредит по преиздадената с ДДС фактура.

Корекцията следва да се извърши съгласно съществуващите правила за анулиране на грешно издадени документи (с протокол за анулиране, подписан от доставчика и клиента).

Не е предвидено ограничение на времето, през което може да се извършва корекция, което означава, че може да се коригират фактури и по вече влезли в сила ревизионни актове в рамките на общата давност.

Закон за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ)

С последните промени в ЗДДФЛ в посока на увеличение размерите за данъчни облекчения за деца, които се ползват за 2021 г. и 2022 г. Размерите, които се приспадат при формирането на годишната данъчна основа, са както следва:

- за едно ненавършило пълнолетие дете – 4 500 лв.;
- за две ненавършили пълнолетие деца – 9 000 лв.;
- за три и повече ненавършили пълнолетие деца – 13 500 лв.

Следва да се отбележи, че сумата на облекчението, според броя на децата, се приспада от сумата от годишната данъчна основа до размера на тази сума. Пример: физическо лице, родител на две непълнолетни деца, което ще ползва данъчно облекчение за децата има формирана годишна данъчна основа за доходи от трудови правоотношения в размер на 7 800 лв., т.е. за лицето това ще бъде размерът на ползваното данъчно облекчение. Другият родител може да ползва неусвоената част от данъчното облекчение.

Закон за акцизите и данъчните складове

Въведено е ново определение за независим малък винопроизводител (ДВ бр. 12/2022 г.). Това е винопроизводител, който е правно и икономически независим от който и да е друг винопроизводител, използва помещения, които са физически отделени от помещенията на който и да е друг винопроизводител, и не осъществява дейността си по предоставен лиценз. Когато двама или повече малки винопроизводители осъществяват съвместна дейност и общото им годишно производство не надвишава 1 000 хектолитра вино, тези винопроизводители се смятат за един независим малък винопроизводител.

Обект за винопроизводство на независим малък винопроизводител е този, в който се произвеждат не повече от 1 000 хектолитра вино на година.

2022 г.: СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ – ОБЗОР

Приемането едва през м. март на текущата година на основните за 2022 г. бюджетни закони, предопредели и двата периода, за които действат различни осигурителни доходи и ставки за определени вноски.

Запазват се ставките на осигурителните вноски за фонд „Пенсии“, фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“, а също и съотношенията на дължимите от осигурител и осигурено лице вноски.

По-съществени параметри, свързани с определяне на дължимите осигурителни вноски за всеки един от тези периоди са:

	м.1.-м.3.	м.4.-м.12.
▪ минимална месечна работна заплата	650 лв.	710 лв.
▪ минимален месечен осигурителен доход по икономически дейности и квалификационни групи професии, но не по-малък от	650 лв.	710 лв.
▪ минимален месечен осигурителен доход за работещи в кооперативните организации в системата на ЦКС по квалификационни групи професии	665 лв. – за ръководители 650 лв. – за останалите групи	710 лв. - за всички групи
▪ максимален месечен осигурителен доход	3 000 лв.	3 400 лв.
▪ минимален осигурителен доход за здравно осигуряване за лица, които не са осигурени на друго основание	325 лв.	355 лв.

Обръщаме внимание, че съгласно приложение 2 и 2а към ЗБДОО за 2022 г., от м.4.2022 г. вноската за фонд „Трудова злополука и професионална болест“ е увеличена за някои групи икономически дейности, а за други е намалена.

За 2022 г. отново не се внасят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

Въпреки че бюджетните закони са приети, динамично променящата се икономическа среда може да наложи тяхната актуализация. Това може да доведе до нова промяна и определяне на нови размери на осигурителните доходи и ставки. Подобна възможност бе заявена от Правителството още с внасянето в Народното събрание на бюджетните закони за 2022 г.

2022 г.: Финансова подкрепа за бизнеса по мярката „60/40“

Информираме Ви за последните изменения на ПМС № 151/2020 г. за определяне на условията и реда за изплащане на средства за запазване на заетостта на работниците и служителите (ДВ, бр. 27 от 2022 г.). Мярката, популярна като „60/40“ е удължена до 30.06.2022 г., т.е. компенсация ще се изплащат и за м. март, април, май и юни 2022 г.

Промените се отнасят основно до:

- Изискването работодателите да нямат задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс към държавата или общината, установени с влязъл в сила акт на компетентен орган, и за които работодателят да не е предприел действия за разсрочване, отсрочване или обезпечение.

Това изискване за липса на задължения вече трябва да е изпълнено към 01.01.2021 г., а не както беше до сега до 01.01.2020 г.

- Определен е срокът за кандидатстване за финансиране за месеците май и юни 2022 г. – 10.06.2022 г.

Срокът за кандидатстване за м. март и април 2022 г. е запазен, т.е. до края на месеца, следващ този, за който се кандидатства.

Основните условия, които остават непроменени за получаване на компенсациите са:

- Запазва се кръга от работодатели, които могат да кандидатстват по мярката. Обръщаме внимание, че работодателите, които кандидатстват на основание ползван от служители отпуск по чл. 173а от Кодекса на труда, същият следва да е за периода 13.03.-31.12.2020 г.
- База за изчисляване на компенсациите е осигурителния доход за м.10.2021 г., като задължението на работодателите е да изплащат възнаграждение не по-малко от осигурителния доход за този месец, както и да внесат дължимите осигурителни вноски.
- Да е отчетен спад на средномесечните приходи през 2020 г. спрямо 2019 г., както и минимум 30% спад на приходите за отчетния месец спрямо средномесечните приходи през 2019 г.
- Размерът на компенсацията е процент от осигурителния доход за м.10.2021 г., който зависи от отчетения спад за приходите за отчетния месец спрямо средномесечните приходи през 2019 г.:
  - ✓ 50% компенсация - при спад на приходите не по-малко от 30%;
  - ✓ 60% компенсация - при спад не по-малко от 40%

Актуализираният комплект от документи за кандидатстване е публикуван на интернет страницата на Агенцията по заетостта.

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

ПРЕДСТОЯЩИ СРОКОВЕ

Авансови вноски за корпоративен данък

Дължимите авансови вноски за корпоративен данък (чл. 87а, ал.1 от ЗКПО) могат да бъдат:

- месечни авансови вноски – дължат се от данъчно задължени лица, чиито нетни приходи от продажби за 2020 г. превишават 3 000 000 лв.
- тримесечни авансови вноски – дължат се от данъчно задължени лица, които нямат задължение да правят месечни авансови вноски, т.е. чиито нетни приходи от продажби за 2020 г. са в диапазона от 300 000.01 лв. до 3 000 000 лв. включително.

Лицата с нетни приходи от продажби за 2020 г. до 300 000 лв. вкл. не са задължени да внасят авансови вноски, но при тяхно желание могат да декларират и превеждат тримесечни вноски.

Дължимият месечен или тримесечен авансов корпоративен данък се определя на базата на прогнозната данъчна печалба на данъчно задълженото лице за текущата година.

Срокове за деклариране:

- **от 1.03. до 15.04.2022 г.** с подаване на декларация по чл. 87а, ал. 1 ЗКПО се декларират видът и размерът на авансовите вноски за 2022 г.
- **до 15.11.2022 г.** може да се подаде декларация за промени на декларираните авансови вноски (чл. 88, ал. 1 ЗКПО). Промените на вноските може да се ползват едва след подаване на декларацията.

Срокове за внасяне:

- Месечните авансови вноски се внасят в следните срокове:
  - ✓ до 15.04.2022 г. - дължимите вноски за м. януари, февруари и март 2022 г.;
  - ✓ до 15-то число на текущия месец - за месеците от април до ноември 2022 г.;
  - ✓ до 01.12.2022 г. – за м. декември 2022 г.
- Тримесечните авансови вноски за I-во, II-ро и III-то тримесечие на 2022 г. (за IV-то тримесечие не се прави авансова вноска) се внасят в следните срокове:
  - ✓ до 15.04.2022 г. – за I-вото трим. на 2022 г.;
  - ✓ до 15.07.2022 г. – за II-ро трим. на 2022 г.;
  - ✓ до 01.12.2022 г. – за III-то трим. на 2022 г.

Данък върху доходите и печалбите дължим и удържан при източника през I-во трим. на 2022 г.

Лицата, задължени да удържат и внасят данък при източника, декларират дължимия данък за тримесечието с декларация по образец в срок до края на месеца, следващ тримесечието. За първото тримесечие на 2022 г. този срок е 03.05.2022 г. тъй като последният ден на м.04.2022 г. е събота.

В тази връзка **до 03.05.2022 г.** следва да се подаде декларация по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО за I-вото трим. на 2022 г. и да се внесат дължимите данъци.

Декларацията се подава от кооперативните организации за:

- удържан авансов данък за платени през I-вото трим. на 2022 г. доходи на физически лица от наем, от стопанска дейност на физически лица, които не са търговци (свободна професия, извънтрудови правоотношения) и за парични доходи от други източници (лихви, производствени дивиденди и др.);
- дължим окончателен данък за начислени доходи за дивидент на физически лица и от лихви по заеми към кооперацията (чл.38, ал. 11 ЗДДФЛ);
- дължим окончателен данък, удържан за доходи на чуждестранни физически лица по чл.37 от ЗДДФЛ (например върху възнаграждения за технически услуги, доходи от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения и други);
- данък върху дивиденди и ликвидационни дялове, разпределени в полза на чуждестранни юридически лица, на бюджетни предприятия и общини и на юридически лица с нестопанска цел (чл. 194 от ЗКПО);
- данъкът върху доходите на чуждестранни юридически лица, от източник в страната, когато не са реализирани чрез място на стопанска дейност в страната и доходите от източник в страната, на чуждестранни юридически лица, установени в юрисдикции с преференциален данъчен режим, когато не са реализирани чрез място на стопанска дейност в страната (чл. 195 от ЗКПО).

Като се има предвид, че в настоящата кампания за провеждане на Общи събрания кооперациите биха могли да вземат решения за разпределение на дивидент за дялово участие, ще припомним базовите правила за определяне и удържане на този данък.

- доходите от дивидент се облагат с окончателен данък по реда на чл. 38, ал. 1 от ЗДДФЛ определен върху бруtnата сума на дивидента, утвърден от Общото събрание на кооперацията, при ставка от 5%. С данък не се облагат дивиденди, за които ОС е взело решение да не се изплащат, а да се капитализират чрез увеличаване на дяловата вноска.
- дължимият окончателен данък върху доходите от дивидент се определя и удържа от кооперацията, платец на дохода, и се декларира с декларация по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ в срока на внасянето му – до края на месеца, следващ тримесечието, през което е взето решението за разпределяне на дивидент.
- окончателният данък се внася независимо от това дали дивидента е изплатен или не.

Местни данъци и такси за имоти и превозни средства по ЗМДТ

До 03.05.2022 г. е срокът, в който дължимият годишен данък върху недвижимото имущество и превозни средства може да се плати с отстъпка от 5%.

При плащане на части сроковете са съответно:

- до 30.06.2022 г. – за I-вото полугодие;
- до 31.10.2022 г. – за II-рото полугодие.

Сроковете за внасяне на дължимата такса битови отпадъци по ЗМДТ, както и евентуална отстъпка, ако е предвидена такава, се определят от общинския съвет по местонахождение на имота. Следователно, кооперативните организации следва чрез администрацията на съответната община да се информират какви са актуалните срокове за внасянето на таксата.

НОВИ БАНДЕРОЛИ

От 2022 г. са в сила нови бандероли за тютюневи изделия и алкохолни напитки. В тази връзка кооперативните организации следва прецизно да планират доставките на тютюневи изделия и алкохолни напитки със стари бандероли, като отчитат периода на обръщаемост на тези стоки и крайния срок, в който могат да ги реализират.

Бандероли за тютюневи изделия

От 01.01.2022 г. производители и вносители използват новите бандероли за тютюневите изделия.

До 31.12.2022 г. е срокът, в който търговците могат да реализират тютюневи изделия със старите бандероли.

Бандероли за алкохолни напитки

От 01.04.2022 г., производители и вносители са задължени да използват утвърдените нови образци на бандероли за бутилираните алкохолни напитки.

Първоначално, срокът за влизане в сила на новите бандероли бе 01.01.2022 г., но по искане на браншовите организации, в които членуват най-големите производители, търговци и вносители на акцизни стоки в България, през 2021 г. той бе променен. Мотивите са свързани с големите затруднения за бизнеса при планиране и реализиране на продажбите на алкохолните напитки, произтичащи от епидимичната обстановка.

С взетото решение за отлагане на срока за влизане в действие на новите бандероли при алкохолните напитки (с код КН 2208 и напитки със съдържание, равно или по-голямо от 15% vol), Министерството на финансите счита, че бизнесът има възможност да реализира напитките по стария образец на бандерола.

До 31.03.2023 г. е срокът за реализация на налични алкохолни напитки със стари бандероли.

Дирекции:

„Икономическа политика“ и „Финанси и счетоводство“

тел: 02/926 67 28

email: coop_economics@cks.bg

тел: 02/926 64 26